

Професійний спорт: за лаштунками слави та медалей

Ключкін Кирило Михайлович

здобувач вищої освіти

навчально-наукового інституту менеджменту і маркетингу

спеціальності 061 «Журналістика»

Харківського національного економічного університету ім. Семена

Кузнеця, Україна

Науковий керівник: Афанасьєва Олена Миколаївна

старший викладач кафедри

«Бізнес-журналістики і цифрових медіа»

Харківського національного економічного університету ім. Семена

Кузнеця, Україна

Професійний спорт часто сприймається суспільством як символ успіху, слави та високих досягнень. Однак існує закономірність, що замість золотих гір, спортсменів на їх шляху спіткають здебільшого гори проблем. Перейдемо до аналізу основних викликів, з якими стикаються спортсмени в реальному житті.

Професійний спорт є однією з найбільш привабливих та ідеалізованих сфер сучасного життя. Легенди, що вирують навколо досягнень найкращих атлетів, формують образи супергероїв, які живуть у нескінченній славі й розкоші. Однак справжнє життя цієї сфери часто залишається поза межами уваги. Для багатьох спортсменів кар'єра виявляється набагато складнішою, ніж здається ззовні.

Під покриттям глянцевої історії про успіх приховані багаторічні зусилля, численні компроміси й випробування, які можуть залишити серйозний слід на здоров'ї, фінансовому стані та психологічному благополуччі спортсменів. Життя на високих швидкостях не завжди є тим, чим здається – за блиском медалей і титулів ховаються моменти слабкості, болю і постійної боротьби за баланс. І те,

що часто залишається поза кадром, – це реальні труднощі, з якими доводиться стикатися кожному, хто прагне до вершин.

Ми прагнемо вийти за межі звичного уявлення про спортивний успіх і показати складності, що лежать за його межами. Від невидимих для публіки фінансових дилем до фізичних травм і психологічного тиску, що стають постійними супутниками професіоналів. Замість того, щоб ідеалізувати цю сферу, варто звернути увагу на реальну ціну, яку платять спортсмени, щоб досягти того, що більшість вважає "перемогою".

Професійний спорт довго залишався на поверхні загальної уваги лише через призму досягнень та слави його представників. Однак останні роки в наукових колах та спортивних публікаціях починають активно висвітлювати ті проблеми, які залишаються поза камерою і здебільшого ігноруються медіа. Розуміння цих аспектів дозволяє створити більш комплексну картину того, що насправді стоїть за зірковим статусом спортсменів.

Фінансові труднощі в професійному спорті. Попри те, що найуспішніші спортсмени отримують величезні доходи, багато з них стикається з серйозними фінансовими проблемами. Яскравим прикладом є китайська гімнастка Яцинь Джоу, яка виграла срібло на Олімпійських іграх у Парижі. Після тріумфу та популярності в соціальних мережах, вона повернулася додому та працює офіціантом в ресторані своїх батьків. Робота дозволяє підтримувати Яцинь своє фінансове становище та допомагати батькам [1]. Це показує амплітуду, якою рухається життя більшості спортсменів.

Також дослідження показують, що більшість атлетів не отримує належного фінансування. Як приклад можна навести ситуацію про скорочення видатків на цільову програму розвитку фізичної культури і спорту в Запорізькій області на 2020 рік. З запланованих 27 мільйонів (конкретно 27 135 790 гривень) фінансування було знижено до п'яти мільйонів. Під прикриттям постала не лише участь запоріжців в Олімпійських іграх 2020 року, а й існування спортивної галузі в цілому [2].

Більш того, багато спортсменів не мають можливості забезпечити себе після завершення кар'єри. Відомо, що 60% колишніх гравців NFL втрачають свої статки протягом 5 років [3]. Цей феномен є частиною більш широкої проблеми фінансової нестабільності, що стосується навіть найкращих представників спорту. Отже, питання фінансової грамотності та забезпечення спортсменів на пенсії залишається важливою, але часто недооціненою темою в контексті професійного спорту.

Фізичні травми та їх довгострокові наслідки. Друга велика проблема, з якою стикаються професіонали, – це фізичні травми. Спорт, особливо в контактних дисциплінах, неодноразово ставить під загрозу здоров'я атлетів. Наукові дослідження підкреслюють, що травми мають довгострокові наслідки для здоров'я. Наприклад, університет Лідса Беккета у дослідженні 2022 року вказує, що більшість професійних футболістів страждають від хронічних проблем з колінами та спиною. Травми такого роду часто призводять до передчасного завершення кар'єри та, що ще гірше, хронічних болів і проблем із рухливістю в подальшому житті.

У багатьох випадках, травми не тільки обмежують можливості для подальшого змагального розвитку, але й істотно впливають на якість життя спортсмена після завершення кар'єри. Навіть безпечні на перший погляд види спорту можуть призвести до великих проблем. Зокрема лижники, які бігають багатокілометрові дистанції, частіше від інших спортсменів страждають захворюваннями серцево-судинної системи та серця вцілому. У них зазвичай велика м'язова вага, тому якщо її не підживлювати навантаженням, буде порушено кровопостачання серця, що може призвести до різного роду захворювань, зокрема до інфаркту міокарда [4]. Тому навіть підтримка здоров'я під час кар'єри не може гарантувати гарного самопочуття спортсмена після її завершення.

Психологічний тиск та його вплив на психічне здоров'я. Не менш важливою, але часто недооціненою проблемою є психологічний тиск, з яким

стикаються професійні спортсмени. Анна Альошичева провела психологічне дослідження, участь в якому взяли 60 спортсменів-одноборців, які займались дзюдо і рукопашним боєм. Результати свідчать, що оцінки симптомів фази напруги були високими. При цьому у висококваліфікованих спортсменів вони у 1,5-2 рази більші за інших. Це показує, що підвищення спортивної кваліфікації може супроводжуватись погіршенням психічного здоров'я спортсменів, що у свою чергу негативно впливає на їх соматичне здоров'я [5].

Психологічні проблеми можуть бути пов'язані також із завершенням кар'єри. Перехід від спортивного до неспортивного життя рідко проходить безболісно. Дуже часто спортсмени впадають в депресію, не знаходять собі місця, кидаються з крайності в крайність. Починаються розлучення з дружинами, психози, алкоголізм. Лише деяким спортсменам посміхається удача продовжити жити так само цікаво, як і в спортивні роки: посісти високу посаду в спортивному керівництві, стати чиновником високого рангу тощо [6]. Тому варто пам'ятати про підтримку психологічного здоров'я як про постійний та повторюваний процес роботи, що знаходиться на рівні з тренуваннями.

Враховуючи всі вищезгадані проблеми, необхідно також звернути увагу на етичні аспекти, що виникають в умовах цифрової ери. Популярність атлетів та їх образи у соціальних мережах часто формуються через призму комерціалізації і медійного впливу. Нерідко це сприяє створенню штучних стандартів краси та сили, що значною мірою впливає на психологічний стан як самих спортсменів, так і молодих поколінь, які тільки починають свій професійний шлях. У медіа та соціальних мережах формується штучна реальність, де спортивні досягнення і фізичні стандарти часто перебільшуються. Це може призводити до серйозних психологічних проблем, таких як невпевненість, депресія і, зачасту, фізичні порушення через прагнення відповідати високим вимогам, що накладаються ззовні.

Етичні питання також виникають у зв'язку з використанням особистих даних спортсменів. Комерційні структури активно експлуатують їх досягнення

для просування товарів та послуг, не завжди враховуючи інтереси самих атлетів. Це ставить під сумнів, наскільки етично використовувати імідж спортсменів без їхньої згоди, що може негативно позначитися на їхньому психоемоційному стані. У сучасному спортивному середовищі важливо створювати не лише фізичні й психологічні програми підтримки, але й етичні рамки, які б захищали спортсменів від надмірної комерціалізації та зловживання їхньою популярністю.

Висновки

Загальне сприйняття спорту як області, яка гарантує миттєвий успіх і багатство, потребує перегляду. Більше уваги слід приділяти тим аспектам, які залишаються в тіні – фізичним і психологічним травмам, фінансовим труднощам, проблемам адаптації після завершення кар'єри. Це дозволить створити більш реалістичне і гуманістичне ставлення до професійного спорту, а також сприятиме розвитку ефективних програм психологічної підтримки для спортсменів.

Подальші дослідження мають на меті глибше вивчити наслідки фізичних і психологічних проблем на спортсменів, а також розробити ефективні стратегії для їх запобігання. Особливо важливо звернути увагу на створення програм підтримки, що допоможуть спортсменам адаптуватися до життя після завершення кар'єри, а також на вдосконалення медичної та психологічної допомоги в активній фазі. Оскільки психічне здоров'я стає важливою частиною загальної стратегії підтримки спортсменів, його вивчення та покращення допоможе уникнути численних трагедій та допоможе зберегти їх благополуччя на тривалий період.

Список використаних джерел

1. Телюк О. Призерка Олімпіади, яка стала зіркою соцмереж, після повернення з Парижа працює офіціанткою — відео. 2024. URL: <https://sport.nv.ua/ukr/olimpiada-2024/zirka-olimpiadi-yacin-chzhou-pracyuye-oficiantkoyu-v-kitaji-pislya-povernennya-z-parizha-50443495.html>.

2. Назаренко О. «Нам дали копняка і сказали іти геть»: спортсмени обурені, що їм збираються радикально врізати фінансування. 2020. URL: <https://glavcom.ua/sport/news/zrobili-jih-razom-vidatki-na-sport-u-zaporizkiy-oblasti-zbirayutsya-zmenshiti-vpyatero-659753.html>.
3. National Football League Players Association (NFLPA) report, 2020. — URL: <https://www.nflpa.com/>.
4. Редакція журналу «Охорона праці і пожежна безпека» за матеріалами Управління Держпраці у Миколаївській області. Патології у професійному спорті. 2018. URL: <https://oppb.com.ua/articles/patologiyi-u-profesiynomu-sporti>.
5. Альошичева А. Психічне здоров'я спортсменів як проблема психології здоров'я. Український науковий журнал «Освіта регіону». 2013. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1068>.
6. Життя після спорту. Rebenok v sporte. 2020. URL: <https://borba.com.ua/news/3073-zhittya-pslyya-sportu.html>.